

VISIE 'UITRUK OP MAAT'

JUNI 2015

In het kader van het project Doorontwikkeling Repressieve Organisatie heeft Brandweer Gelderland-Midden een visie 'Uitruk op maat' ontwikkeld. Landelijk wordt de term variabele voertuigbezetting veelvuldig gebruikt om vergelijkbare ontwikkelingen te beschrijven. In de optiek van Brandweer Gelderland-Midden is niet de voertuigbezetting, maar de hulpvraag bepalend. Vandaar de term 'uitruk op maat'.

BRANDWEER

INHOUDSOPGAVE

VISIE 'UITRUK OP MAAT'	3
1. INLEIDING	3
2. ACHTERGROND	3
3. UITGANGSPUNTEN.....	4
4. INVENTARISATIE VANUIT DRO	6
4.1 Paraatheid	6
4.2 Meer efficiency in de organisatie.....	6
4.3 Aanvullend brandweerpersoneel ter plaatse.....	7
5. HAALBAARHEID.....	8
6. VISIE CONCREET	8
7. CONCLUSIE	11

VISIE 'UITRUK OP MAAT'

Ter introductie

Dit document is vastgesteld binnen het project Doorontwikkeling Repressieve Organisatie (DRO).

1. INLEIDING

Brandweer Gelderland-Midden wil haar huidige aanbodgerichte werkwijze ombuigen naar het leveren van vraaggestuurde basisbrandweezorg. Dat betekent dat wordt uitgegaan van wat nodig is om ter plaatse de 'klus te kunnen klaren'. Dit is brandweezorg op maat. Dit document geeft een visie op de vraaggestuurde brandweezorg.

Diverse landelijke en regionale ontwikkelingen binnen de brandweer zijn aanleiding voor een verkenning naar nieuwe wegen om de operationele (i.c. repressieve) organisatie vorm te geven. Binnen Brandweer Gelderland-Midden is dat concreet het project DRO waarbij een visie ontwikkeld wordt voor een toekomstbestendige repressieve organisatie voor de komende tien jaar. Hierbij komt ook uitruk op maat in beeld. De gedachte daarbij is dat niet elk incident een basisbrandweereenheid met 6 personen vereist, maar ook adequaat kan worden afgehandeld met een ander voertuig en/of meer/minder brandweermensen. Bij de totstandkoming van deze visie zijn landelijke ontwikkelingen, ervaringen uit eigen en andere regio's, regionale ontwikkelingen, interne discussies en beraadslagingen meegenomen.

2. ACHTERGROND

Regionalisering brandweer

VGGM is verantwoordelijk voor het leveren van goede brandweezorg. De organisatie wil snel hulp verlenen aan burgers in nood in haar verzorgingsgebied. Per 1 januari 2014 is de nieuwe brandweerorganisatie in Gelderland-Midden gestart, als onderdeel van VGGM. Door de regionalisering ontstaat één grote organisatie waarin intensief samengewerkt wordt tussen vrijwilligers en beroepsmedewerkers. Brandweer Gelderland-Midden levert de repressieve brandweezorg vanuit 41 uitrukposten met de inzet van ruim 800 vrijwilligers en ruim 100 beroeps. Er werken zo'n 150 medewerkers met een beheersmatige functie bij de brandweer, waarvan een deel ook een repressieve functie vervult. De overgang van verschillende kleinschalige organisaties naar één nieuwe brandweerorganisatie creëert een natuurlijk moment om de repressieve organisatie goed in kaart te brengen en te optimaliseren.

Doorontwikkeling repressieve organisatie (DRO)

Het project DRO heeft als doel de repressieve organisatie robuuster te maken en daarmee toekomstbestendig. In dit project worden repressieve zaken onder de loep genomen en waar nodig aangepast om een goede brandweezorg te leveren. Op basis van het

brandweerrisicoprofiel¹, wettelijke uitgangspunten, inventarisatie van slagkracht en de belasting voor beroeps en vrijwillige medewerkers, wordt invulling gegeven aan een verantwoorde en efficiënte brandweerorganisatie. Waarbij ook recht wordt gedaan aan de maatschappelijke betrokkenheid en lokale binding. Het project heeft de ambitie om een antwoord te hebben op onderstaande vraag:

Hoe kan de repressieve organisatie, met betrokkenheid van medewerkers en vrijwilligers, doorontwikkeld worden tot een veilig en toekomstbestendig geheel waarmee de repressieve brandweertaken worden uitgevoerd zoals bedoeld in de Wet veiligheidsregio's en de vrijwillige inzet geborgd wordt?

3. UITGANGSPUNTEN

Voor het project DRO is een aantal uitgangspunten bestuurlijk vastgesteld en om die reden relevant voor de totstandkoming van de visie 'Uitruk op maat'. Te weten:

- Het plan komt tot stand met draagvlak van medewerkers en vrijwilligers;
- Vrijwillige inzet geborgd;
- Behoud huidige brandweerposten uitgangspunt;
- Een goede prijs-kwaliteit verhouding.

In deze visie zijn de bestuurlijke uitgangspunten aangevuld met onderstaande uitgangspunten:

- Brandweer Gelderland-Midden wil haar basisbrandweezorg zo snel mogelijk leveren.
- Brandweer Gelderland-Midden voorziet in een gelijkwaardig niveau van basisbrandweezorg in haar verzorgingsgebied waarbij veiligheid van het brandweerpersoneel voorop staat.
- Brandweer Gelderland-Midden wil haar operationele taken vraaggestuurd organiseren in plaats van de huidige aanbodgestuurde benadering. Dat betekent dat wordt uitgegaan van wat nodig is om ter plaatse de 'klus te kunnen klaren'. Dit is brandweezorg op maat.
- Uitruk op maat is een mogelijkheid om vraaggestuurd te kunnen werken.
- Uitruk op maat kan een oplossing zijn voor bestaande problematiek van beschikbaarheid van minimaal 6 personen gedurende 24/7 per post.
- Uitruk op maat kan een oplossing zijn voor bestaande problematiek van (te) hoge uitruktijden met minimaal 6 personen, 24/7 per post.
- Een variabele voertuigbezetting is geen doel op zich.
- De huidige standaard is een tankautospuiter (TS) conform bestek Binnenlandse Zaken en 6 bemanningsleden (TS6) waarvan alleen beargumenteerd kan worden afgeweken.
- Het project DRO zou mogelijk een efficiëntiewinst kunnen opleveren. Gelet op het huidige economische klimaat is dit een voorzichtige maar gerechtvaardigde verwachting.

¹ Een brandweerrisicoprofiel brengt risico's in kaart met betrekking tot brand, hulpverlening, ongeval gevaarlijke stoffen en waterongevallen.

Informatie en ervaringen uit het land

Uitruk op maat is voor de brandweer niet nieuw. In verschillende regio's wordt variabele voertuigbezetting regulier toegepast. Een aantal regio's voert op dit moment een pilot uit. Tevens verkent een aantal regio's, net als onze regio, de mogelijkheden voor haar eigen verzorgingsgebied. Bij de totstandkoming van de visie op uitruk op maat zijn de ervaringen van de eigen en andere regio's benut. Daarnaast wordt rekening gehouden met landelijke ontwikkelingen en indien nodig kan de visie 'Uitruk op maat' hieraan worden aangepast. De belangrijkste aspecten zijn de volgende:

- Onderzoek op basis van bestaande gegevens (historie) over het repressieve optreden van de brandweer toont aan dat uitrukken met minder dan 6 man² mogelijk is. In 85% van alle meldingen kan worden volstaan met een brandweervoertuig met een bezetting van 2 of 4 man³. Voorbeelden hiervan zijn een containerbrand, autobrand, buitensluiting en een liftopsluiting.
- Opgedane ervaring in de praktijk bevestigt bovengenoemde onderzoeksresultaten: in 85% van alle meldingen kan worden volstaan met een brandweervoertuig met een bezetting van 2 of 4 man. Anders gezegd: we denken niet alleen dat het kan op basis van onderzoek naar bestaande gegevens, de praktijk wijst uit dat het daadwerkelijk werkt.
- Het leveren van brandweerbijstand op maat is gekoppeld aan het risico in het verzorgingsgebied en kan daarvan niet los worden gezien.
- Veiligheid van brandweermensen én van burgers blijft altijd een belangrijk aandachtspunt. Onderzoek en praktijkervaring⁴ leert ons dat het optreden met een variabele bezetting het veiligheidsbewustzijn bij brandweermensen vergroot en om die reden tot nu toe niet tot aantoonbaar onveilige situaties heeft geleid.
- In toenemende mate zijn er signalen dat werkgevers er moeite mee hebben dat het reguliere werk wordt onderbroken voor het vervullen van een repressieve taak. In het bijzonder wanneer achteraf blijkt dat zij geen wezenlijke taak hebben verricht.
- De vervolgstappen in de Kamerbrief van minister Opstelten. Dit naar aanleiding van het WODC-rapport over het onderzoek naar variabele voertuigbezetting bij de brandweer, d.d. 19 februari 2014.
- De RBC heeft gesproken over de mogelijkheden van variabele voertuigbezetting. De raad schetst: de TS6 blijft de standaard, voor kleine klussen is variabele voertuigbezetting een voor de hand liggende oplossing (uitruk op maat). Voor maatgevende scenario's is het belangrijk om aandacht te hebben voor de veiligheid van brandweermensen en burgers evenals het voorzien in voldoende slagkracht ter plaatse. De RBC stelt dat het mogelijk is

² Waar man staat, kan ook vrouw worden gelezen. Omwille van de leesbaarheid is hier gekozen één term te hanteren.

³ Dekkingsplan Brandweer Zuid-Limburg 2012-2018, paragraaf 4.3 Vraagdifferentiatie, p.15.

⁴

- In eigen regio is op meerdere plaatsen ervaring opgedaan
 - Evaluatie Pilot TS4 Brandweer Alkmaar, paragraaf 4.5, p.18.
 - Evaluatie TS4 Brandweer Eindhoven, hoofdstuk 3, p.8.
 - Anders bezette tankautospuit, Brandweer Apeldoorn, paragraaf 9.1, p.97.
 - Variabele voertuigbezetting en de eerste vijf minuten, Brandweer Gooi en Vechtstreek, Hoofdstuk 7, p.64.
 - Evaluatie project Variabele Voertuigbezetting, brief aan gemeenteraad d.d. 6 november 2012.
 - Beleidsdocument Variabele Voertuigbezetting NHN, Brandweer 2.0, Hoofdstuk 7, p.26, mei 2012.

om dit te realiseren met variabele voertuigbezetting. Zij ontwikkelt een definitieve visie op variabele voertuigbezetting welke naar verwachting eind 2014 verschijnt. Brandweer Gelderland-Midden zal aansluiting zoeken bij deze landelijke visie.

4. INVENTARISATIE VANUIT DRO

Het project DRO brengt de huidige situatie in kaart om te kunnen bepalen op welke wijze de repressieve organisatie geoptimaliseerd kan worden. Daarbij is een aantal problemen onderkend waarvoor uitruk op maat een oplossing zou kunnen zijn. Dit zijn:

4.1 Paraatheid

Op een aantal posten is de paraatheid een probleem. Paraatheid gaat over het beschikken over voldoende brandweermensen die op tijd kunnen uitrukken na een melding van een incident. Paraatheid kan dus worden opgesplitst in capaciteit en snelheid. Bij de capaciteit gaat het om het leveren van voldoende brandweermensen. In de huidige situatie is dat bij iedere melding 6 man. Bij de snelheid gaat het over het realiseren van de gestelde opkomsttijd. De opkomsttijd is een optelsom van:

- de verwerkingstijd (meldkamer);
- de uitruktijd (opkomst van brandweermensen naar de post (bij vrijwilligers), het omkleden naar uitrukkleding en uitrukken van brandweervoertuig);
- de aanrijtijd (van kazerne naar plaats incident).

Oplossing

Uitruk op maat kan de paraatheid verbeteren. Door het mogelijk te maken om uit te kunnen rukken met minder dan 6 brandweermensen op één brandweervoertuig, kan het makkelijker zijn om voldoende mensen te leveren. Daarbij is de kans groter dat dit brandweervoertuig sneller uitrukt en sneller ter plaatse is.

Hierbij dient opgemerkt te worden dat wanneer de aard van het incident minstens 6 personen vraagt er direct meerdere eenheden worden gealarmeerd en ter plaatse zullen gaan.

4.2 Meer efficiency in de organisatie

Brandweer Gelderland-Midden is zich bewust van de noodzaak om efficiënt om te gaan met de ter beschikking gestelde maatschappelijke middelen. Het is nu en in de toekomst van belang om binnen de beschikbare middelen tot maximale prestaties te komen.

Oplossing

Uitruk op maat gaat uit van differentiatie bij de repressieve taak. Door in specifieke situaties met minder dan 6 man uit te rukken, zou dit in een aantal gevallen een mogelijke efficiëntie winst op kunnen leveren. Enerzijds voor de brandweerorganisatie, anderzijds voor de werkgever van brandweervrijwilligers.

BRANDWEER

4.3 Aanvullend brandweerpersoneel ter plaatse

Een belangrijk element van uitruk op maat is variabele voertuigbezetting en gaat over de personele bezetting op de eerste uitruk. In de vorige twee opties (a en b) gaat het om beperking van de voertuigbezetting. Aan de andere kant is het net zo goed mogelijk dat er méér personeel nodig is. Als dit niet gepaard gaat met de noodzaak voor extra materieel, is een reguliere opschaling (ander personeel met andere voertuigen alarmeren) niet passend cq. geen uitruk op maat.

Oplossing

Een bevelvoerder kan besluiten om extra personeel vanaf de eigen kazerne op te roepen om ter plaatse werkzaamheden te verrichten. Bij vrije instroom van vrijwilligers komen er immers meestal meer mensen naar de kazerne dan er nodig zijn voor de eerste uitruk. De praktijk wijst uit dat enkel extra 'handjes' ter plaatse soms voldoende zijn en daarmee is een extra TS (handjes én middelen) niet nodig. Deze TS kan paraat blijven voor mogelijk andere incidenten in het eigen primaire verzorgingsgebied. Hier betreft het nadrukkelijk de behoefte om extra brandweermensen ter plaatse te krijgen én geen materieel. Geenszins mag deze vorm van uitruk op maat de noodzaak om op te schalen in de weg staan.

Deze vorm van uitruk op maat vergroot de paraatheid in de regio en komt de motivatie van vrijwilligers ten goede.

5. HAALBAARHEID

Het succes van uitruk op maat wordt niet enkel bepaald door de technische en/of rationele mogelijkheden. De motivatie van medewerkers is zeer belangrijk. Zij zijn de motor van deze organisatie. Aan draagvlak wordt veel waarde gehecht. De haalbaarheid wordt om die reden mede bepaald door de organisatorische mogelijkheden. De klankbordgroep is betrokken bij het samenstellen van deze visie. De leden herkennen hun bijdrage en kunnen zich vinden in de lijn van deze visie. Kanttekeningen die zij maken zijn: aandacht voor voldoende slagkracht en investeren in opleiding en oefening ten behoeve van het veiligheidsbewustzijn.

Dit betekent:

- Dat gezamenlijk de mogelijkheden en onmogelijkheden van uitruk op maat zijn verkend en als een oplossing voor Brandweer Gelderland-Midden worden vormgegeven en geïmplementeerd.
- Dat uitruk op maat een oplossing kan zijn voor posten die paraatheidsproblemen hebben: kwantiteit en/of (te) hoge uitruktijd, veelal overdag.
- Dat uitruk op maat een oplossing kan zijn mits gedragen door de medewerkers en dat motivatie en betrokkenheid bij het vak en korps niet negatief wordt beïnvloed.

6. VISIE CONCREET

Vraaggestuurd en snel ter plaatse

VGGM is verantwoordelijk voor het leveren van goede brandweezorg. Brandweer Gelderland-Midden wil snel hulp verlenen aan burgers in nood in haar verzorgingsgebied. De ambitie om alle posten 24/7 open te houden én snel ter plaatse te zijn kan beter met de toepassing van uitruk op maat worden gerealiseerd. De toekomstige repressieve organisatie is vraaggestuurd. Zij levert brandweezorg op maat door uit te gaan van wat nodig is ter plaatse om de 'klus te kunnen klaren'.

Uit landelijke ervaringen en rapportages, maar ook uit eigen waarneming en inzichten kan gesteld worden dat in 85% van de incidenten doeltreffend en doelmatig kan worden opgetreden met 4 man. Hierbij zijn geen veiligheidsproblemen anders dan bij een bezetting van 6 man ervaren. **De visie van Brandweer Gelderland-Midden is gebaseerd op een tankautospuiter, geschikt voor minimaal 6 personen, als basiseenheid. Daarbij wordt de daadwerkelijke bezetting bij een uitruk afgestemd op de klus.** Afhankelijk van de melding is het binnen het concept van uitruk op maat mogelijk om uit te rukken met minder dan 6 man, de zogeheten TS4. Tegelijkertijd is het ook mogelijk om meer mensen te laten komen om met de beschikbare middelen van de TS een taak te verrichten. Hiermee ontstaat werkelijke vraaggestuurde uitruk op maat.

BRANDWEER

TS4: Minder dan 6 man kan

Voor brandbestrijding, hulpverlening en dienstverlening voorziet Brandweer Gelderland-Midden in een uitruk met een bezetting op maat. Dit realiseert zij door per incidenttype/hulpaanvraag van te voren de bezetting te bepalen.

Een tankautospuiter geschikt voor 6 personen als basiseenheid kan dus in meeste gevallen uitrukken (85%) met minder dan 6 personen, een en ander afhankelijk van de aard van het incident/klus.

Flexibele bezetting voor gemotiveerde vrijwilliger

Indien een post kan voldoen aan per incidenttype vastgestelde uitruktijden mag met volledig bezette TS6 worden uitgerukt. Deze flexibiliteit wordt ingebouwd omdat 'het erbij zijn' belangrijk is voor de motivatie van de vrijwilliger.

TS6: 6 man moet

Op basis van eigen inzichten en landelijke ervaringen is er een aantal maatgevende incidenten (brandbestrijding en hulpverlening) benoemd waarbij minimaal 6 personen noodzakelijk zijn om ter plaatse voldoende slagkracht te kunnen leveren. Voorbeelden hiervan zijn binnenbranden in woongebouwen, industriebrand en ongevallen met beknelling.

Indien door problemen met de paraatheid een TS6 niet binnen de vastgestelde uitruktijd kan uitrukken, vindt in genoemde gevallen een eerste uitruk plaats met 2 x TS4. Zij vormen ter plaatse samen één eenheid. Van te voren wordt dit per post en per dag zo goed mogelijk inzichtelijk gemaakt of van deze situatie sprake is.

Bijstand (middelincident en groter) vindt altijd plaats met een TS6. Bijstand naar een andere regio en bijstand in pelotonsverband ook.

Aanvullend brandweerpersoneel ter plaatse

De praktijk wijst uit dat enkel extra 'handjes' ter plaatse soms voldoende zijn en daarmee is een extra tankautospuiter (handjes én middelen) niet nodig. Deze TS kan paraat blijven voor mogelijk andere incidenten in het eigen primaire verzorgingsgebied.

Deze vorm van uitruk op maat vergroot de paraatheid in de regio en komt de motivatie van vrijwilligers ten goede.

Vakbekwaamheid

Opleidingen (bijscholing) en oefeningen worden aangevuld met een programma dat specifiek is gericht op de variabele inzet van personeel. Veilig optreden is daarbij vanzelfsprekend een absolute voorwaarde.

Variabele bezetting, bestaand materieel

Invoering van aangepast materieel voor uitruk op maat is vooralsnog niet aan de orde. Landelijke ontwikkelingen en eigen ervaringen met variabele voertuigbezetting kunnen aanleiding zijn om ook andere concepten in Gelderland-Midden te introduceren. Onder aangepast materieel wordt bijvoorbeeld verstaan een Snel Inzetbare Eenheid (SIE) of Snel Inzetbaar Voertuig (SIV) bedoeld voor brandbestrijding en hulpverlening met een bezetting van 2 personen.

Om brandweermensen die geen deel uitmaken van de eerste 6 personen op de TS ter plaatse te laten gaan voor extra handen, is een brandweervoertuig nodig. Dit draagt bij aan de professionele uitstraling van de brandweer en voorziet in één voertuig (personeel/ materiaal bus) dat nodig is om invulling te geven aan de uitruk op maat.

BRANDWEER

7. CONCLUSIE

Brandweer Gelderland-Midden zal participeren in de landelijke ontwikkeling ten aanzien van variabele voertuigbezetting en landelijk uniformiteit bepleiten.

Bij de realisatie van deze visie is het belangrijk om nadrukkelijk aandacht te hebben voor:

- Arbowetgeving, in het bijzonder de Arbocatalogus Brandweer;
- Een structurele evaluatie van variabele voertuigbezetting per incident;
- Continu evalueren van incidenten⁵ alsook ervaringen en evaluaties in het land;
- Evaluaties benutten ten behoeve van de PDCA-cyclus;
- Opstellen van een specifieke RI&E op basis van het dekkingsplan. Hierbij is aandacht nodig voor:
 - o onderzoek naar de maximale span of control van een bevelvoerder
 - o het gebruik van beschikbare arbeidsveiligheidsmiddelen
- Het waarborgen van uniformiteit binnen Gelderland-Midden door voorwaarden en nadere afspraken op te stellen.

⁵ Zoals reeds opgenomen in het meerjarenbeleidsplan van Brandweer Gelderland-Midden.

Postbus 5364
6802 EJ Arnhem
Telefoon 0800 8446 000
www.brandweer.nl/gelderland-midden